

Position paper (SK)

Fair Care Mobility a migrácia v Európe

Od Nežnej revolúcie sa v Západnej Európe etablovala nová forma opateru o starších ľuďoch: ženy z Východnej Európy pracujú ako takzvané 24-hodinové opatrovatelky v súkromných domácnostiach v západných krajinách a dostávajú na základe rozdielov v odmeňovaní výplatu, s ktorou sú cennou oporou svojich rodín, ktoré zostávajú v domovskej krajine. Ľudia v Západnej Európe, ktorí potrebujú opatrovanie, si môžu vďaka nízkym nákladom na prácu dovoliť zamestnanie súkromnej výpomoci v domácnosti. Cieľom je zabránenie, príp. oddialenie umiestnenia v domove dôchodcov. Prítom často očakávajú 24-hodinovú starostlivosť, čo ale jedna osoba väčšinou nedokáže zvládnuť. Trend presunutia zodpovednosti za starostlivosť a opateru na súkromné osoby podporuje tento druh aranžmán a odbreňuje štátne orgány, ako aj poisťovne.

Táto nadnárodná forma života má však rôzne nevýhody pre migrantky a migrantov: v mnohých západoeurópskych krajinách pracujú ilegálne a často ich služby sprostredkovávajú pochybné a málo transparentné agentúry na Východe a Západe. Napriek legálnemu zamestnávaniu, ich v súkromných domácnostiach ohrozujú prekérne pracovné podmienky a izolácia. Podpora pre opatrovatelky a opatrovateľov, ako aj pre rodiny osôb vyžadujúcich opateru z veľkej miery chýba.

Už roky sa angažujeme my, organizácie Caritas, za ochranu migrantiek a migrantov angažovaných na opateru a za kontrolu kvality starostlivosti a opateru v domácnosti. Ako súčasť európskej siete Caritas rozvíjame partnerstvá medzi Východom a Západosm na prípravu a na nasadenie migrantiek a migrantov, ktorí pracujú ako opatrovatelky alebo opatrovatelia v súkromných domácnostiach.

Konáme s ohľadom na víziu rovnosti a starostlivosti so zameraním na potrebu starostlivosti a opateru o starších ľudí tak vo Východnej, ako aj v Západnej Európe. Zasadujeme sa za zlepšené rámcové podmienky v migrácii v oblasti opateru. Preto vytvárame rôzne spolupráce, ktoré podporujú vývoj, snažíme sa nájsť viac rovnováhy a zvyšujeme úctu k opatrovateľskej činnosti.

Na workshope Východ-Západ 2015 sme v Bratislave spracovali naše skúsenosti a položili základy pre nasledujúce smernice.

1. Pre vyššie ocenenie opatrovateľskej činnosti

Máme pozitívny postoj voči ľuďom, ktorí svojim nadnárodným spôsobom života zaisťujú existenciu svojich rodín, a chcú pre nich týmto spôsobom vytvoriť novú perspektívu. Zasadujeme sa najmä za vyššie uznanie a ocenenie, pretože opatrovateľská činnosť má pre spoločnosť vždy veľký význam, ale v súčasnosti je nízko hodnotená. Väčšinou ju vykonávajú ženy. Zameriavame sa na rovnosť príležitostí.

Na dosiahnutie vyššieho ocenenia opatrovateľskej činnosti musia byť splnené nasledujúce kritériá:

- Opatrovateľská činnosť a jej spoločenský význam budú prehodnotené a pozitívne odkomunikované s opatrovateľmi v médiách, v politickej sfére a v spoločnosti.
- Diskriminácia a zneužívanie na základe pôvodu alebo pohlavia opatrovateľov budú identifikované, zamedzené a odsúdené.
- Podporované bude pozitívne hodnotenie opatrovateľiek a opatrovateľov a ich rodín v krajine pôvodu.

2. Pracovná pozícia napriek pôsobeniu v súkromnej domácnosti

Vytvoríme pre pravidelne cestujúce migrantky a migrantov legálne pracovné vzťahy a férové pracovné podmienky v súkromnej domácnosti s transparentnou zmluvou, príslušnou poistnou ochranou, primeranou odplatom a dohodnutou pracovnou dobou a voľným časom. Pokladáme ich pozíciu za pracovnú činnosť a dbáme na vhodný pomer blízkosti a odstupu. Preto ponúkame účastníkom neustálu podporu.

Preto musia byť splnené nasledujúce kritériá:

- Existuje preskúmateľná pracovná zmluva/zmluva, vrát. sociálneho, úrazového poistenia, zákonného poistenia zodpovednosti za škodu a zdravotného poistenia a daní.
- Existuje transparentná dohoda o pracovnom čase, voľnom čase a pohotovostnej službe.
- Existuje jasný popis požiadaviek, ako aj opatrovateľský plán.
- Je zabezpečené porovnateľné a transparentné odmeňovanie/odplata.
- Existuje právo na pracovný posudok a referencie pre vykonanú prácu.
- Všetky opatrovateľské výkony sú platené (zákaz príjmu darov, okrem malých pozorností).
- Pracovné práva a povinnosti sú dodržiavané pre dobro opatrovaných osôb.
- Organizovanie opatrovateľskej činnosti zabezpečujú odborníci.

3. Zastupovanie záujmov v krajine pôvodu a v cieľovej krajine

Organizujeme podporu migrantiek a migrantov v oblasti opaterky tak v domovskej krajine, ako aj v cieľovej krajine. Podporujeme ich pri rozhodovaní o pracovnej činnosti v zahraničí a radíme im ohľadne zlučiteľnosti pracovného nasadenia s požiadavkami opatrovanej osoby a jej rodinných príslušníkov. Podporujeme ich v počiatočnom období a v prípade konfliktov počas ich opatrovateľskej činnosti. Podporujeme komunikáciu a kontakt medzi opatrovateľkami a opatrovateľmi tak v domovskej krajine, ako aj v cieľovej krajine.

Preto musia byť splnené nasledujúce kritériá:

- Migrantky a migranti v oblasti opaterky dostávajú podporu zo strany odborníka v domovskej krajine počas rozhodovania o výkone práce v zahraničí; radí im ohľadom prípadných problémov.
- Radí im v súvislosti so zlučiteľnosťou výkonu ich práce so starostlivosťou o vlastnú rodinu, ktorá zostala doma.

- Podporuje ich v krajine nasadenia počas fázy zaškolenia a udržiava pravidelný kontakt, ako aj technickú podporu v prípade ochorenia, úrazu alebo v núdzových prípadoch.
- Zastupuje ich záujmy voči opatrovanej osobe a jej rodinným príslušníkom v prípade reklamácií, obvinení, podozrení, útokov alebo výpovede.
- Zastupuje ich záujmy voči úradom, inštitúciám a politike, na verejnosti a voči médiám.
- Migrantky a migranti v oblasti opatery dostanú zastrešenie pre výmenu, kontakt a vzájomné prepojenie v domovskej krajine, ako aj v cieľovej krajine.

4. Bezpečnosť a dôvera ako základ profesionálneho opatrovateľského vzťahu a vzťahu s rešpektom

Starostlivým výberom a prípravou opatrovateliek a opatrovateľov pre ich novú úlohu v zahraničí zabezpečujeme kvalitu. Príprava sa uskutočňuje so zameraním na ich správanie, ich úlohu, ich jazyk a porozumenie pre multikultúrnu kompetenciu s cieľom lepšie porozumieť pravidlám a kultúre. Musí sa vybudovať pocit bezpečia a dôvery pre opatrované osoby a ich rodinných príslušníkov. Migrantky a migranti v oblasti opatery odbremenia rodinných príslušníkov opatrovanej osoby a spolupracujú na vybudovaní odbornej starostlivosti s profesionálnymi ambulatnými a nemocničnými službami.

Preto musia byť splnené nasledujúce kritériá:

- Opatrovateľky a opatrovatelia disponujú základnou kvalifikáciou, ako aj skúsenosťami v opatrovaní a starostlivosti o domácnosť podľa popisu pracovného miesta a profilu kompetencií/profilu činností.
- Sú vyberaní podľa štandardizovaného postupu.
- Získajú jazykovú prípravu, testovanie jazykových kompetencií (úroveň A2), ako aj uvedenie do života a kultúry (napr. varenie), ako aj do úlohy opatrovateľky alebo opatrovateľa (práva a povinnosti).
- Potreby opatrovaných osôb a ich rodinných príslušníkov sa vysvetlia na mieste.
- Príslušníci opatrovanej osoby dostanú informácie o zmenách potrieb opatrovanej osoby a poradenstvo k tomu.
- Do odbornej starostlivosti sa zahrnie ambulatná opatrovateľská starostlivosť.
- Na zaistenie voľného času pre migrantky a migrantov v oblasti opatery sa využívajú doplňujúce (čiastočne) nemocničné ponuky.
- Musia zachovávať povinnosť mlčanlivosti so zameraním na osobné informácie a údaje.

5. Zlepšenie kvalifikácie a opatrenia pre lepšie príležitosti na pracovnom trhu

Zlepšujeme kvalifikáciu migrantiek a migrantov v oblasti opatery prístupom ku vzdelávaniu a ďalšiemu vzdelávaniu a uznaním ich sociálnych, odborných, jazykových a multikultúrnych kompetencií. Zasadzujeme sa za lepšie príležitosti na pracovnom trhu aj v ich domovskej krajine .

Preto musia byť splnené nasledujúce kritériá:

- Profesionálne kvalifikácie migrantiek a migrantov v oblasti opatery sa zlepšujú na základe skúseností z praxe, ako aj seminármi a ďalším vzdelávaním.
- Nadobudnuté kvalifikácie v nadnárodnej profesionálnej praxi sa započítajú do ďalšieho vzdelávania.
- V domovskej krajine sa vytvoria pracovné miesta pre návrat do pracovného vzťahu.

6. **Ovplyvňovanie národnej a európskej politickej agendy**

Politicky ovplyvňujeme aktuálny a budúci vývoj opatery a migrácie na národnej a európskej úrovni: v Západnej Európe zlepšovaním legálnych a pozitívne hodnotených pracovných pomerov a prostredníctvom väčšej zodpovednosti a tlaku na verejnosť ako protipól k aktuálnym tendenciám na privatizovanie. Vo Východnej Európe prostredníctvom zvýšenia úrovne opatrovateľskej činnosti lepšími pracovnými podmienkami, vzdelávaním a ďalším vzdelávaním, ako aj silnejšou reguláciou nadnárodných agentúr pre pracovnú migráciu.

Preto musia byť splnené nasledujúce kritériá:

- Európska politika vo Východnej a Západnej Európe sa musí zaviazat' k zabezpečeniu potrebnej pomoci pre všetky staršie osoby v domácnosti – nezávisle od sociálno- ekonomickej situácie opatrovaných osôb a ich rodinných príslušníkov.
- Európska politika sa musí zjednotiť pri tvorbe celoeurópskych minimálnych štandardov migrantiek a migrantov v oblasti opatery a sprostredkovateľské agentúry, tak v domovských krajinách, ako aj v cieľových krajinách.
- Európska politika sa musí angažovať pomocou európskej siete za ochranu a potreby migrantiek a migrantov v oblasti opatery, aby sa tak zlepšili podmienky v domovských krajinách, ako aj v cieľových krajinách.
- Zlepšené monitorovanie vývoja v nadnárodnej migrácii v oblasti práce má zohľadniť potreby a spätnú väzbu migrantiek a migrantov v oblasti opatery.

7. **Posilnenie občianskej spoločnosti prostredníctvom dlhodobej spolupráce a spoločnej zodpovednosti**

Sledujeme vývoj politiky zameranej na seniorov z perspektívy potrieb dotknutých osôb a snažíme sa o vytvorenie spoločných štandardov v oblasti starostlivosti a opatery starnúcich osôb. Podporujeme nové perspektívy pre znevýhodnené osoby v Európe a posilňujeme občiansku spoločnosť prostredníctvom rovnocennej a dlhodobej spolupráce a spoločnej zodpovednosti v rámci európskej siete Caritas.

Preto musia byť splnené nasledujúce kritériá:

- Vytvorenie dlhodobej spolupráce medzi neziskovými organizáciami vo Východnej a Západnej Európe v oblasti politiky zameranej na seniorov.
- Boj proti znevýhodneniu starších osôb v krajinách pôvodu migrantiek v oblasti opatery.
- Vznikajú nové perspektívy prostredníctvom spravodlivej partnerskej spolupráce organizácií z oblasti sociálnych služieb a zdravotníctva na základe spravodlivej výmeny a vyrovnania.